

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Ethica Symbolica E Fabularum Umbris In Veritatis Lucem Varia Ervditione Noviter evoluta

Pexenfelder, Michael

Monachii, 1675

3. Vxor litigiosa, quomodo ferenda, compeseenda.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-68709](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-68709)

M. Quia idem faciebat Hecuba, quod tu nunc facis :

Omnia mala ingerebat, quemcunque aspexerat.

Itaque adeò jure capta est appellari CANIS.

III. (c) Me herclè miserum illum, cui cum his canibus *in puto* juxta adagium, hoc est, in matrimonio *pugnandum est.* Neque diu, neque noctu datur missio. Vnicum remedium, robusta patientia. Qua virtute Socrates excellit, de quo Aulus Gellius lib. 1. c. 37. Xantippe Socratis Philosophi uxor morosa admodum fuisse fertur & jurgiosa: irarumque & molestiarum muliebrium per diem, perque noctem satagebat. Has ejus intemperies in maritum, Alcibiades demiratus, interrogavit Socratem, quanam ratio esset, cur mulierem tam acerbam domo non exigeret. Quoniam, inquit, Socrates, cum illam domi talem perpetior, insuesco & exerceor, ut ceterorum quoque foris petulantiam & injuriam facilius feram. Secundum hanc sententiam Varro quoque in satyra Menippæa, quam de officio mariti scripsit. Vitium, inquit, uxoris aut tollendum, aut ferendum est: qui tollit vitium, uxorem commodiorem præstat; qui fert, sese meliorem facit. Quam raram, ait S. Hieron. lib. 1. contra Jovinianum, mulierem sine his vitiis inveniri, novit ille, qui duxit uxorem. Unde pulchrè Varius Geminius, sublimis Orator. Qui non litigat, inquit, cælebs est: *Melius est enim habitare in angulo tecti, quam cum uxore maledica in domo communi.* Si domus communis mariti & uxoris, erigit uxorem in superbiam; & contumeliam viro facit; quanto magis, si ditior uxor fuerit, & in domo ejus vir manserit; incipit enim non uxor esse, sed domina, & viro, si offenderit, migrandum est. Porro, homini cælibi elegans epitaphium à Lipsio positum est: *Caruit uxore, prole, lite.* Festivè apud Aufonium querelam suam claudit quidam, rixoto matrimonio involutus:

Jamque repugnanti dedam me, ut denique victa

Jurget ob hoc solum, jurgia quòd fugiam.

Et quoties frons est obfirmanda viri, & maledicentiæ sputa excipienda. Lepidum est, quod scribit Rudolphus Camerarius Centur. 2. memorab. c. 32. Tubingæ medicus, & ejus artis Professor, conjugem imprimis charam habuit. Hæc eo tempore, quo iterum ferebat, liberatorem ovorum numerum in foro emerat. Domum ea referens, & mariti musæum ingressa, ingemuit altum. Maritus tam serii gemitus causam sciscitari, & verò etiam solari promptus: Quid est, aiebat, quod

H h h

eruciet?

(c) *Vxor litigiosa, quantum malum.*

cruciet? dic mea conjux, quid hunc gemitum expressit? Illatam suavi quaestione jam animosior: Mi marite, inquit, nosti me gravidam, & quanti ea res periculi sit, gravidarum appetentiæ obluatari. Et quid ego hinc dissimulem? ingens cupido me incessit, hæc ova omnia, sed ordine in tuam faciem projiciendi ac frangendi. Quid hinc ageret maritus? conjugis amor & periculi metus potentissimè persuaserunt, cupiditati huic cedere. Ergo bonus vir, conjugi suæ jaculatrici futurus scopus, strophium exponit, & vultui præpandit. Mox illa ordine, prout animus suggererat, ova jaculando frangit in mariti facie. En stomachum ferreum tot ovorum concoctorem; sed durior etiam est ille, qui feminarum jurgia, maledicta, convitia perferre, aut contemnere potest. Et verò perferenda sunt, nisi tuo malo velis irritare magis crabrones. Consilium hoc etiam Comicus suppeditat in Amphitryone act. 2. scena 3.

Non tu scis, Bacchæ bacchanti si velis adversarier,

Ex insana insaniorem facies: feriet sapius,

Si obsequare, unâ resolves plagâ.

Allusum ad morem, quo Bacchanalia celebrantes Mænades obvios thyrsis feriebant. Ita Pericles feminæ caninam maledicentiam eludendo repressit. Is devictis Samiis, Athenas reversus, cum pro concione laudasset eos, qui in bello ceciderant; cæteræ matronæ redeuntem à concione coronis, ac vittis decorârunt. *Elpinice* verò Cimonis soror propius accedens, dixit illi: præclara sunt ista, quæ gessisti, & coronis decoranda, qui nos tot fortibus viris spoliasti? At hæc, aliæque convitia nihil commotus Pericles, tantum arrisit: nec aliud respondit, quam versiculum Archilochi:

ἢ αἱ μνηστοὶ γράνς ἐοῦ σ' ἐλείφα.

Unguento, anus cum sis, caveto inungier.

Aliquando tamen justa indignatio vincit animum. Sapiientissimus Hebræorum dixit: *Tecta iniquiter perstillantia, litigiosa mulier.* Prov. 19. Uxor enim rixosa crebris suis litibus & quiritationibus, veluti stillis, assidue tundit & pulsat aures animûmque mariti, ac tandem pertundit, ut eum in iram, impatientiam, tristitiam, mœrorem continuum, qui ipsum consumat, adigat. Ut enim stillæ continuò cadentes cavant sensim lapidem: sic uxoris assiduæ rixæ exhauriunt cor mariti. Menander ait: Tempestas in domo est viris mulier. Socrates tamen assiduis Xantippes suæ jurgiis exagitatus, ad ea jam occalluerat, ut iis non magis moveretur, quam si rotæ putealis stridorem audiret.

(d) Non

(d) Non desuere tamen, qui hunc strepitum paulò majore strepitu, crepituque retundere laborabant. Ex his victor erat, cujus conjux cum finem iurgandi nullum faceret, tandem expugnata patientia, dolium ingens & multarum urnarum capax in mediam plateam provolvi iussit. Cumque illa ad pristinas suas contentiones & vociferationes rediret, victor doliariis suis servis ad id jam antea clam constitutis signum dat. Quo illi accepto, subito prorumpunt, feminamque mediam correptam, in dolium conjiciunt. Ibi illa inclusa, vix, cum subsiliret, oculis potuit eminere, & tamen velut e cathedra cepit vocalissime detonare in maritum. Eo igitur alterum signum dante, victores per circulum ambientes, malleis tuciculisque dolium, usque ad insaniam mulieris, illud contundunt. Illis pulsatione longa fatigatis successerunt pueri, qui cavum dolium saxis cadentes, non minore strepitu, quam clamore omnia complevere, sarcasmm acerbissimum addentes, atque præ indignatione insanientem identidem *Diogenis* uxorem vocitantes. Mulier seu furis ageret, seu prece, rupta intus est propemodum, quod ex hoc gurgustio emergere prohiberetur; donec maritus spectaculo saturatus in cauponam concessit. Tunc enim capta dimissa est, bonoque operæ pretio doliariis persoluto, tandem ferocire dedidicit. Stengel. de matrím. tom. 2. c. 30. §. 10. Alius contra tumultuosam uxoris linguam crepidam vibravit, eamque non perfunctorie tetigit. Expostulantibus de injuria propinquis feminae, respondit, sese gravius ab ipsa, quippe malleo lottorio percussum esse. Mirantur cognati, qua ratione malleus ligneus in iratas uxoris manus venerit; ille subridens, linguam, inquit, me verberavit, quam ego latiori illi malleo non ab similem, sed eo longe graviorem censeo. Vtrinque risus, & gratiæ conciliatio. Drexel. de lingua tumultuosa. Hanc ut compesceret Xantippe quædam, consilio viri cujusdam prudentis, aquam ori immisit, eamque tandiu retinuit, donec desæviret ebriosis mariti tempestas. Utinam plures hoc uterentur pharmaco. Huc appositè Hebræus monet sapiens Prov. 17. *Qui dimittit aquam, caput est iurgiorum.* Explicat S. Gregorius: aqua dimittitur, inquit, cum linguæ fluxus effunditur. Si vis ut illa litigiorum rota non currat, & in orbem revolvatur, siste aquam, contine linguam. Secus si fiat; echo habebis, ad unum verbum contentiosè prolatum, sex, septemve reddentem, uti Lucretius cecinit:

Sex etiam, ac septem vidi loca reddere voces,
Unam cum faceres: ita colles collibus ipsi

H h h 2

Verb

(d) Vxor rixosa quomodo compescenda.

Verba repulsantes, iterabant verba referre.

Et mirum sanè est, hanc vocis reciprocationem ne tum quidem filere, quando mortis imperio silent omnia. Extat Romæ in via Tiburtina monumenti inscriptio hæc.

Heus viator, miraculum. hic vir & uxor

Non litigant. Qui sumus, non dico. At ipsa

Dicam: Hic Bæbius ebrius ebriam me nuncupat.

Hei uxor, etiam mortua litigas?

Aliud hujus rei exemplum accipe. Nimis strictè demessum præfœnum, quidam pastor deambulans, arguebat. Uxor hujus ambulationis comes, nasutiùs locutura; non enim verò *messum*, sed *deionsum* esse gramen, contendebat. Adversus hæc, viro identidem pro mellione, feminâ pro tonsura litigantibus, contentione tanta, quanta forum est; rixa denique, mox fœda pugna, & mulieris in vicinum puteum præcipitatio subsecuta est. Cæterum in aquis adhuc, & exitio proxima Hecuba, tamen tonfi graminis vocem & controversiam, quasi pro reipubl. summa, moriens retinuit: retentamque geminis exporrectis in forficis modum digitis, est professa: magnum pertinacis, pro lana caprina patrocini, exemplar mulieribus futura. *Ex specul. exempl.* Uxor hujus, & heteroclitici ingenii probè gnarus fuit maritus ille, qui cum submersæ conjugis cadaver contra torrentem incedendo quæreret, interrogatusque cur adverso flumine ascenderet, cum prono alveo deferantur mersa corpora, respondit, notum sibi uxoris esse genium suæ, quæ cum in vita semper se contrariam sibi exhibuisset, eum morem in morte quoque retenturam fuisse. Adeo genus hoc Canidiæ, juxta ideam Hecubæ, si non latrant, certè latrantis rictum canis, etiam tum exhibent, cum in sepulchrale saxum abeunt. Cornelius illud Prov. 27. *Ferrum ferro acuitur*, sic explicat: si vir rigidus in rigidam, & rixosam uxorem incidat, alius alium ad iram & rixam exacuit. Oportet igitur alterutrum cedere, & spatium dare animo. Quod si lenitate verborum non mollescat uxor, induat vir duritiem ferri, & asperitatem asperitate majori verborum & verberum, si opus sit, retundat & contundat.

Quocirca Poëta Veneri maritum dedere Vulcanum, qui procacitatem ejus malleando contunderet.

Hæc ille.

SYM.